

Komandi partur
Í komandi parti verður komið meira inn á urtagarðsvirksemi hjá Gazet

Elisabeth og Sámal á trøðni inni í Dølum

Sámal vildi liva av tí, sum jørðin gav

Pápin hevur verið ein góður lærumeistari hjá Sámali. Aftaná at hava arbeitt saman við honum, tók Sámal upp hansara urtagarðsvirksemi, og hevur hetta verið hansara lív.

Sámal setti sær fyri at liva av tí, sum jørðin gevur við grønmæti og blómum. Hetta hevur eisini eydnast við dugnaskapi, ídni og arbeiðssemi.

Hansara royndir eru eisini komnar øðrum til góðar. Í ein útvarpssending í 1985 hjá Johan Mortensen greiddi Sámal frá, hvussu tað bar til at fáa grønmæti, kál og annað at vaksa í føroyskum urtagørðum.

Slíkt virksemi er kanska meira fjølbroytt, enn vit gera okkum far um. Ein ábending kann kanska finnast í lýsing í bløðunum hjá Sámali, sum nevnr 20 sløg av summarblomstrum og 15 sløg av grønmæti, sum hann hevði til sølu.

Virksemið var eisini sera professionelt. Elisabeth, kona Sámals, minnst rabarburnar, tey á Strøndum plagdu at fáa frá Gazet. Hon minnst eisini, hvussu virðisliga rabarburnar vóru innpakkaðar eins og við nútímans marknaðarføring.

Hetta var, áðrenn hon í heila tikið ánaði, at hon fór at enda í Kirkjubø sum hansara verdóttir.

Tíverri er lítið og einki eftir av urtagarðsvinnu í Føroyum, og tað er spell, tí nógv vitan fer fyri skeyti.

Virkin 90 ára gamal

Sámali er eisini kendur sum reiðmaður. Hann hevur fleiri ferðir luttikið í riðikappingum. Tað varð sagt, at fáur dugdi so væl at sita á hesti sum Sámali.

Hann var farin um tey 90 árin, tá ið hann framvegis velti, eins og hann tá framvegis hevði ein prýðiligan og vakran urtagarð.

Sámali hevur altíð verið trúgvur kirkjumaður. Eisini hevur hann verið trúfastur í KFUM í Havn.

Her kann skoytast uppí ein frásøgn frá Tórmóði Dahl frá eini jarðarferð í Kirkjubø. Tórmóður mintist til allar hesar stóru tarúgvurnar í suggestini í Kirkjubø, sum nú vóru horvnar. Hann spurdi Sámali, hvør orsøkin mundi vera.

Tórmóður skrivar: “Sámali hugdi at mærlisliga og svaraði: Kanska er tað tí, at vit ikki longur skoyta um hesa gávu skaparans.”

Hetta sigur eisini nakað um Sámali.

Sámali var ein av veteranum í Svímjhylinum, har hann var fastur gestur til hann var farin um tey 90 árin. Nú er ferðin kanska ikki tann stóra, men hann setur sær kortini fyri at halda henda stóra dagin.

Hevur følt ábyrgd fyri sínum

Sámali hevur eisini følt ábyrgd fyri familjuni og ættini. Beiggin, Páll, tók við festinum og garðinum eftir pápan. Men eftir, at Páll doyði í 1965, hevði Sámali festið og urta-

garðin í hondum til Ólavur, elsti sonur Páll, hevði fingið sær útbúgving og royndir og kundi taka við festinum í 1978.

Hetta er ein umsorgan, sum børnini hjá honum og teirra framvegis merkja til. Fólki, sum koma inn á gólvið hjá Sámali og Elisabeth, kenna seg eisini væl komin.

Fekk konu av Strøndum

Sámali giftist í 1953 við Elisabeth av Strøndum, og hevur hon verið Sámali ein góð kona og hollur stuðul.

Tey bæði eiga børnini Rasmus, giftur við Anniku í Garði av Strøndum, Fríðu, gift við Niclas Rasmussen úr Havn og Svein, giftur við Ásu Hansen úr Havn.

Barnabørnini eru 12 í tali, og nú hava tey eisini fingið átta langabba- og ommubørn, sum tey sjálvandi eru púra býtt í.

Sámali er ein av hesum beskednu persónunum, sum ikki gera nakran háva burtur úr sær sjálvum, men sum eru dygg í sínum dagligdegi. Eri komin at kenna tey bæði gjøgnum sonin Rasmus, og eri komin at virðismeta teirra eginleikar. Tey eru ímyndin av teimum eginleikum hjá fólki, vit kunnu hava álit á.

Seinastu árin hava Sámali og Elisabeth búð í sambýlinum í Mattalág, har tey hava trivist væl.

Góði Sámali! Vit eru mong, sum ynskja tær og tykkum hjartaliga tillukku við teimum 100 árunum!

Jóan Jákup Dahl frá Krosslíð úr Vági og eftir hann, Hans Jákup Petersen, bróðir Fríðrik Petersen, próst, av Saltnesi.

Gazet fór, eins og hinir brøðurnir í realskúla í Havn. Um skúlatíðina verður sagt í Táttum úr Kirkjubø eftir Jóannes Patursson og Fram við Suggestuni eftir Sverra Patursson, at brøðurnir untust stak illa í realskúlanum og í Havn annars. Hvønn leygardag fóru teir til hús og kappingu til Kirkjubøar. Jóannes segði frá, at pápi teirra lat teir venja seg í fimleiki. Hann setti millum annað eina stong upp, so teir kundi læra seg at klintra við hondum og fótum. Hann lærði teir eisini at skjóta við byrsu.

Lærdu danska mentan í Havn

Jóannes viðurkennir tó, at tað fekk stóran týðning fyri systkini, at pápi teirra skipaði so fyri, at meðan tey vóru í Havn, skuldu tey tvær ferðir um vikuna fara heim til Jørgen Frands Jacobsen skómakara, til nátturða og har læra høvskar siðir. Hann var abbi rithøvundan Jørgen Frantz, og

langabbi William Heinesen.

Hetta var í Konradsbrekku, sum í dag er Gr. Kambansgøta. Her búði eisini foreldrini hjá Jørgen Frantz, Marin og Meinhard.

Jørgen Frands, sum livdi frá 1819-1917, hevði búð mong ár í Keypmannahavn, har hann var skómakari, til hann flutti aftur til Føroya á eldri árum. Men størsti áhugin hjá honum og teimum var kortini mentunarlívið í Keypmannahavn. Hesum greiðir William frá m.a. í stuttu søguni Min romantiske bedstemoder. Hetta var eisini eitt av teimum “fínu” húsunum í Havn, har tey tosaðu danskt við hvønn annan!

Somuleiðis sendi pápin børnini at læra eingilskan dans. Hetta var meira fyri at venja vakran atburð, enn vegna sjálvans dansin. Dansilærarar vóru høvuðsprentarin á Dimmalætting, danskarin Aagaard, og Franciska Jacobsen, dóttir umrødda skómakaran.

Lívið í Kirkjubø fyrst í öldini

Sámali hevur greitt frá lívinum í Kirkjubø, tað hann minnst og

hevur fingið fortalt. Áðrenn Sámali minnst, hevði Petur bóndi handil og keypti fisk. Vørunar fingur tey úr Havn. Tær komu vanliga við bátum, sum fóru út í Hest og í Sandoyinna. Baturin steðgaði á út fyri Kirkjubø, so varð ród umborð eftir vøruni. Annars kom vegur til Kirkjubøar í 1925. Hetta lætti nógv um.

Sigert var pápabeiggi Sámali, men Sámali minnst hann bert, tá ið hann einstakar ferðir kom heim til Føroyar at ferðast. Sum øll kunnu meta, so hevur Sigert verið ein sjáldsamur maður, tá hugsað verður um hansara ferðing og frásagnir frá ferðunum. Sámali minnst eitt dømi um, at Sigert ikki hevur verið sum fólk flest. Hann hevði beklætt alla stovuna hjá mammu síni við myndum av sær sjálvum.

Suggan og hólurin

Øll hava hoyrt um suggestuna í Kirkjubø. Tann vissasta innløgukeldan frá henni var tarin, sum rak inn hagar. Hesin gav eitt sera gott ískoyti til tøðini, sum annars fingust. Hetta merkti eisini, at tað var ikki stórir tøvur á kunst-

Partur av urtagarðinum hjá Gazet

tøðum. Tað var vetrararbeiði at fáa taran til hólðar, og varð hann koyrdur heim við hestavogni. Men hetta er alt søga í dag.

Av øðrum, sum rak inn í suggestuna, var timbur, sum millum annað kundi brúkast til pelar og brenni. Undir krígunum róku inn higar eins og aðra staðni, gummiballur, sum kundu nýttast til at gera gummiskógvar burturúr. Tað sama var við stearin. Av øðrum vóru boyur, sum kundi seljast til skip.

Hólmurin hevði ein vissan týðning. Roynt var at hava neyt har, men tey kundu svimja í land, so tað bar ikki so væl til.

Her vóru stórir flokkar av æðum, so viðhvørt varð roynt at savna æðudún.

Sambandið hjá teimum í Kirkjubø var mest við Velbastað. Hagani komu fólk tá farið varð í kirkju, og kenda ungmannafelagið Sólarmagn var felags fyri bygdin. Tað varð í 1895 stovnað av Sverra, beiggja Gazet.